

Akcja pod Arsenalem

Niemcy starali się wytropić walczących z nimi żołnierzy AK oraz harcerzy Szarych Szeregów. W 1943 roku udało im się pojmać Rudego. Poddali go przesłuchaniu, w czasie którego został straszliwie pobity. Już na drugi dzień po aresztowaniu nie był w stanie iść o własnych siłach. Koledzy z Szarych Szeregów zorganizowali akcję uwolnienia Rudego. Udało im się ustalić, kiedy ich przyjaciel będzie przewożony przez Niemców z gmachu policji do więzienia. Grupa harcerzy, w tym Zośka i Alek, zaatakowała w pobliżu budynku warszawskiego Arsenału samochód, którym przewożony był Rudy. Akcja się powiodła, lecz w czasie strzelaniny Alek został ranny. Mimo operacji nie udało się go uratować – zmarł cztery dni po akcji. Tego samego dnia zmarł – z powodu odniesionych w trakcie przesłuchań ran – Rudy. Kilka miesięcy później ostatni z trójki przyjaciół, Zośka, zginął podczas ataku na niemiecki posterunek.

Wspólny grób Alka i Rudego znajduje się na warszawskim cmentarzu Powązkowskim. Niedaleko, na tym samym cmentarzu, pochowano także Zośkę.

WARTO WIEDZIEĆ

Powstanie warszawskie

1 sierpnia 1944 roku w Warszawie wybuchło powstanie zorganizowane przez Armię Krajową. Było ono skierowane przeciwko niemieckiemu okupantowi. Polacy zamierzali wyzwolić swoją stolicę spod ich władzy. W powstaniu oprócz żołnierzy AK wzięli udział również harcerze z Szarych Szeregów. Młodszy, do 16 roku życia, służyli w Harcerskiej Poczcie Polowej i roznosili po całej Warszawie listy i przesyłki. Dla warszawiaków było to często jedyne źródło informacji o losie najbliższych. W trakcie przemieszczania się po mieście małoletni listonosze często byli narażeni na ostrzał wroga. Starsi harcerze biorący udział w walkach tworzyli bataliony, czyli oddziały, „Zośka” i „Parasol”. Nazwa pierwszego pochodzi od pseudonimu Tadeusza Zawadzkiego. Powstańcy walczyli dzielnie i ofiarnie. Bardzo wielu z nich zginęło. Ostatecznie po 63 dniach walk powstanie upadło, krwawo stłumione przez okupantów.

Listonoszki Harcerskiej Poczty Polowej należały do grupy najmłodszych członków Szarych Szeregów zwanych Zawiszkami. Bohaterscy harcerze każdego dnia dostarczali nieodpłatnie kilka tysięcy listów. Każdy z nich mógł liczyć tylko do 25 słów.

? Jakie funkcje pełnili harcerze w powstaniu warszawskim?

WSPÓŁCZEŚNIE

Kamienie na szaniec

Losy Zośki, Alka i Rudego oraz innych harcerzy zostały opisane przez Aleksandra Kamińskiego w książce *Kamienie na szaniec*. Powstała ona na podstawie relacji Tadeusza Zawadzkiego, pseudonim Zośka, który bardzo przeżył śmierć przyjaciół. Pierwsze dwa wydania książki wydrukowano podczas okupacji w tajnej drukarni w Warszawie. Z obawy o bezpieczeństwo rodzin opisanych harcerzy pisarz pozmieniał wszystkie nazwiska i pseudonimy bohaterów. Dopiero po wojnie mógł je ujawnić. Do tej pory książka *Kamienie na szaniec* miała prawie 30 wydań. Dwukrotnie na jej podstawie nakręcono film. Pierwszy, z 1977 roku, został opatrzony tytułem *Akcja pod Arsenalem*. Druga ekranizacja, z 2014 roku, nosi taki sam tytuł jak książka.

? Na podstawie czyich wspomnień powstała książka *Kamienie na szaniec*?

Kamienie na szaniec to film w reżyserii Roberta Glińskiego. W ekranizacji powieści przedstawiona jest między innymi słynna akcja pod Arsenalem.

PODSUMOWANIE TEMATU

TO JUŻ WIEM

1. We wrześniu 1939 roku Niemcy i Związek Sowiecki napadły na Polskę. Rozpoczęła się wówczas niemiecka i sowiecka okupacja ziem polskich.
2. Polacy tworzyli podziemne organizacje, które walczyły z okupantem. Należały do nich Armia Krajowa i Szare Szeregi.
3. Tadeusz Zawadzki (Zośka), Maciej Aleksy Dawidowski (Alek) i Jan Bytnar (Rudy) należeli do Szarych Szeregów. Bohaterscy harcerze wstawili się walką z okupującymi Polskę Niemcami. Za swoją patriotyczną postawę zapłacili najwyższą cenę – poświęcili życie.

AKCJA POD ARSENAŁEM

Przyczyna

- aresztowanie Rudego
- chęć odbicia Rudego przez przyjaciół

Wydarzenie

Harcerze Szarych Szeregów przeprowadzają akcję pod Arsenalem **26 marca 1943 roku.**

Skutek

- odbicie Rudego
- śmierć Alka

